



ચાલો, ગાઈએ ગીતડું :

ટ.. ટ.. ટ.. ટ.. ટ.. ટ.. ટ.. ટપાલી હું  
 ટપાલ સૌને પહોંચાડું હું.  
 ક.. ક.. ક.. ક.. ક.. ક.. ક.. ક.. કાગળ વહેંચું,  
 પોસ્ટકાર્ડ, પરબીડિયાં વહેંચું.  
 સારા - માઠા સંદેશાથી  
 સુખડાં વહેંચું, દુઃખડાં વહેંચું.  
 મનીઓર્ડર જો આવે કોઈનો  
 ર.. ર.. ર.. ર.. ર.. ર.. ર.. ર.. રૂપિયા વહેંચું.  
 ટ.. ટ.. ટ.. ટ.. ટ.. ટ.. ટ.. ટપાલી હું.  
 ક.. ક.. ક.. ક.. ક.. ક.. ક.. ક.. કાગળ વહેંચું,  
 ર.. ર.. ર.. ર.. ર.. ર.. ર.. ર.. રૂપિયા વહેંચું.



પત્ર વાંચો :

પ્રિય

બિલ્લીમાસી,  
 મજામાં હશો.

અહીં દિલ્હીમાં ખીર ખાવાની હરીફાઈનું  
 આયોજન થયું છે. તમે ખીર ખાવામાં અનેક  
 ઈનામો જીત્યાં છે. તેથી તમને એમાં ભાગ  
 લેવા માટે સહર્ષ આમંત્રણ છે.

લિ.

આયોજકો

ખીરખાઉ હરીફાઈ, દિલ્હી

To



બિલ્લીબહેન મ્યાઉં

મુ.પો. રસોઈઘર

તા. ઉંદરનગર

જિ. ઘરઘર

પિન યૂં યૂં યૂં યૂં યૂં યૂં


છનું




## વાર્તા :

એક હતી બિલ્લી.

તેને જવું'તું દિલ્હી.

પણ જવું કઈ રીતે ?

તેણે બધાં પ્રાણીઓને વાત કરી. રસ્તો જડ્યો. બિલ્લી ગઈ ખેડૂત પાસે, “ખેડૂતભાઈ, ખેડૂતભાઈ, મારે થોડું કામ છે. મને થોડો કપાસ આપો ને.” ખેડૂત ખેતી કરે, અનાજ વાવે ને કપાસ પણ વાવે. કપાસ લઈ બિલાડી આગળ ચાલી.

પીંજારા પાસે ગઈ. કહ્યું, “પીંજારાભાઈ, પીંજારાભાઈ, મારે થોડું કામ છે. મને આ કપાસ પીંજી આપો ને.”

પીંજારો રૂ પીંજે, ગાદલાં તથા રજાઈ બનાવે. પીંજારાએ કપાસ પીંજી આપ્યો.

બિલ્લી આગળ ચાલી. ગઈ વણકર પાસે, “વણકરભાઈ, વણકરભાઈ, મારે થોડું કામ છે. મને આ રૂમાંથી કાપડ વણી આપો ને.”

બિલ્લીને વણકરે કાપડ વણી આપ્યું. બિલ્લી આગળ ચાલી. ગઈ દરજી પાસે. “દરજીભાઈ, દરજીભાઈ.. મારે થોડું કામ છે. મને આ કાપડમાંથી કપડાં સીવી આપો ને !” દરજી કપડાં સીવે બિલ્લીનું માપ લઈ કપડાં સીવી આપ્યાં. બિલ્લીભાઈ તો ચાલ્યાં આગળ.

પહોંચ્યાં ધોબીને ત્યાં, “ધોબીભાઈ, ધોબીભાઈ, મારે થોડું કામ છે. મને આ બે કપડાં ધોઈને ઈસ્ત્રી કરી આપો ને !” ધોબી કપડાં ધૂએ અને ઈસ્ત્રી પણ કરે. ધોબીએ કપડાં ધોઈને ઈસ્ત્રી કરી આપી. બિલ્લી ત્યાંથી આગળ ચાલી. ગઈ મોચીને ત્યાં, “મોચીભાઈ, મોચીભાઈ... મારે થોડું કામ છે. મને ચંપલ સીવી આપો ને !”

મોચી ચામડામાંથી ચંપલ-બૂટ બનાવે. મોચીએ બિલ્લીને ચંપલ બનાવી આપ્યાં. બિલ્લી ત્યાંથી આગળ ચાલી. ગઈ સુથારને ઘેર, “સુથારભાઈ, સુથારભાઈ... મારે થોડું કામ છે. મને એક લાકડાની ગાડી બનાવી આપો ને.”

સુથાર લાકડાંમાંથી ખુરશી અને બારી-બારણાં બનાવે. બિલ્લીને એક ગાડી બનાવી આપી. બિલ્લી પછી ત્યાંથી આગળ ચાલી. ગઈ કુંભારને ત્યાં, “કુંભારભાઈ, કુંભારભાઈ... મારે થોડું કામ છે. મને એક નાનો ઘડો આપો ને.”



સત્તાણું





બધું લઈ બિલ્લી તો ઘરે આવી. સવાર થયું. નાહી-ધોઈને નવાં કપડાં પહેરી તૈયાર થઈ. લાકડાની ગાડી જોડી. દેડકાને ગાડીમાં જોડ્યો ને બિલ્લીમાસીની સવારી તો ઊપડી દિલ્હી તરફ. મ્યાઉં... મ્યાઉં, ડ્રાઉં... ડ્રાઉં. મ્યાઉં... મ્યાઉં, ડ્રાઉં... ડ્રાઉં...

### વાતચીત :

૧. બિલ્લીમાસી કોની કોની પાસે ગઈ ?
૨. બિલ્લી કુંભાર પાસે શા માટે ગઈ ?
૩. બિલ્લીની ગાડીના પૈડામાં પંકચર થયું છે તો ક્યાં જશે ?
૪. બિલ્લીમાસીને ચવાણું ખાવું છે, તે ખરીદવા કોની પાસે જશે ?
૫. બિલ્લીને ટપાલનો જવાબ લખવો છે, તે પેન ખરીદવા કઈ દુકાને જશે ?

---



---



---

અટ્ટાણું

---

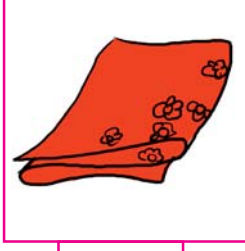


---

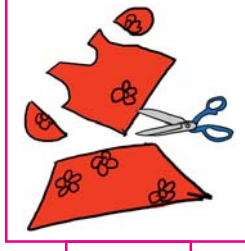


---

પહેલું શું થાય ? ચિત્રોને ઉદાહરણ મુજબ નંબર આપો.



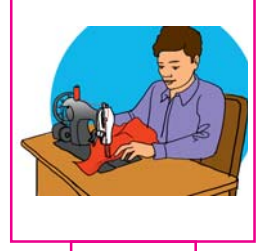
૧



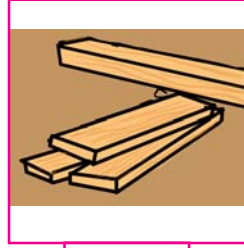
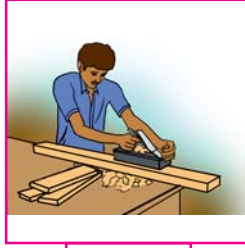
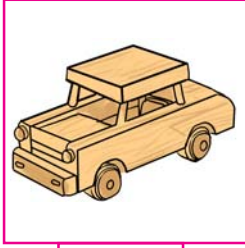
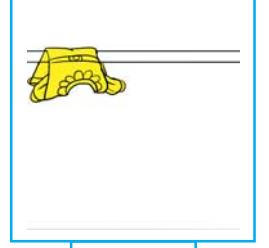
૩



૨



૪



નાટક ભજવો :

ઉદાહરણ મુજબના સંવાદ સાથે બે વખત બધાં નાટક રજૂ કરાવવાં અને જ્યારે નાટક બદલાય ત્યારે પાત્રો બદલી વર્ગના મોટા ભાગના વિદ્યાર્થીઓ પાસે રજૂઆત કરાવવી.

---



---



---

નવ્વાણું

---



---



---

૧. બિલ્લી દરજી પાસે ગઈ તેનું નાટક કરો.

**ઉદાહરણ :**

બિલ્લી : કેમ છો ? દરજીભાઈ, મારે તમારું થોડું કામ છે.

દરજી : બોલોને બિલ્લીમાસી.

બિલ્લી : મારાં કપડાં સીવી આપો ને.

દરજી : કાપડ લાવ્યાં છો ?

બિલ્લી : હા, આ લો કાપડ. ફોકનું માપ લઈ લો.

દરજી : લાવો, ફોક સીવવાનું છે ને ? માપ લઈ લઉં.

બિલ્લી : જો.. જો.. કાતરથી બરાબર વેતરજો હોં...

દરજી : હા, બિલ્લીમાસી, એવું ફોક બનાવીશ કે તમારો તો વટ્ટ પડી જશે.

૨. બિલ્લી ધોબી પાસે ગઈ તેનું નાટક કરો.

૩. બિલ્લી સુથાર પાસે ગઈ તેનું નાટક કરો.

૪. બિલ્લી કુંભાર પાસે ગઈ તેનું નાટક કરો.

● ચાલો, ગાઈએ ગીતડું : ટ.. ટ.. ટ.. ટ.. ટ.. ટ.. ટ.. ટપાલી હું.

**આ સાધન કોણ વાપરે ? કહો અને લખો.**

શિક્ષકે સાધનનું નામ બોલવું, વિદ્યાર્થીઓ પાસે તેને વાપરનાર વ્યવસાયકારનું નામ જવાબરૂપે બોલાવવું. આમ એક પછી એક નામ પૂછી અહીં લખાવતા જવું.

સાધન	કોણ વાપરે ?	સાધન	કોણ વાપરે ?
ઈસ્ત્રી	ધોબી	ચાકડો	
કાતર		હથોડી	
મેઝરટેપ		પોલિશ-બ્રશ	
કરવત		સીવવાનો સંચો	
સાબુ		ધોકો	

સો



સાંભળો અને ખોટું હોય તો નાક પકડો, સાચું હોય તો કાન પકડો :

એક એક વાક્ય મોટેથી વાંચી સંભળાવો.

૧. સુથારે ખુરશી સીવી દીધી.
૨. દરજીએ બિલ્લીમાસીને કપાસ આપ્યો.
૩. વણકરે બિલ્લીને કાપડ વણી આપ્યું.
૪. મોચીભાઈ ચંપલ સીવી આપે.
૫. કુંભારે બિલ્લીને દડો આપ્યો.
૬. પીંજારો માટી ગૂંદીને માટલાં બનાવે.
૭. ધોબીએ બિલ્લીને કપડાં ધોઈ આપ્યાં.
૮. બિલ્લીએ ગાડી સાથે કૂતરો જોડ્યો.
૯. કુંભાર માટીનાં વાસણ બનાવે.
૧૦. બિલ્લીબાઈની સવારી દિલ્હી તરફ ઊપડી.



બિલ્લીમાસીને આવું કોણ કહી શકે તે લખો :

૧. લો, આ સિવાઈ ગયું તમારું ફોક !
૨. લાવો પાંચ રૂપિયા. લો આ તમારો ઘડો.
૩. આ ચમકતાં ચંપલ લઈ લો.
૪. આ લો તમારું ઈસ્ત્રીટાઈટ ફોક !
૫. પીંજાઈ ગયો કપાસ. લો આ ધોળો ધોળો ઢગલો.
૬. ગાડી સારા લાકડાંની બનાવી છે. પાંચસો રૂપિયાની થશે, હોં !
૭. આજે જ ખેતરમાંથી કપાસ કાઢ્યો છે.


એકસો એક




## ગીત ગાઓ :

કારીગરનો મેળો

જામ્યો કારીગરનો મેળો (૨)

ચાકડો ને ટોપલો લઈને આવ્યા કુંભારભાઈ

માટીમાંથી માટલીનો ઘાટ બનાવે કેવો ! ... જામ્યો ...

લેલું ને ઓળંબો લઈને આવ્યા કડિયાભાઈ

ઈંટ-માટીથી ચણીચણીને મહેલ બનાવે કેવો ! ... જામ્યો ...

કરવત, વાંસલો, વીંધણું લઈ આવ્યા સુથારભાઈ

લાકડકામ કરીને એ તો રંગ ચડાવે કેવો ! ... જામ્યો ...

એરણ ને ધમણ લઈને આવ્યા લુહારભાઈ

લોઢું ટીપી જોતજોતામાં પલંગ બનાવે કેવો ! ... જામ્યો ...

સોય, ટેપ ને સંચો લઈને આવ્યા દરજીભાઈ

કાપડ કાપી જોતજોતામાં કોટ બનાવે કેવો ! ... જામ્યો ...

રાંપી ને પોલિશ લઈને આવ્યા મોચીભાઈ

ચામડું કાપી જોતજોતામાં બૂટ બનાવે કેવો ! ... જામ્યો ...

સાબુ, પાઉડર, ઈસ્ત્રી લઈને આવ્યા ધોબીભાઈ

ચોખ્ખાં કરી કપડાં ઈસ્ત્રી કરીને વટ્ટ પાડી દે કેવો ! ... જામ્યો ...

અસ્ત્રો, કાતર, દર્પણ, કાંસકો લાવ્યા વાળંદભાઈ

કુવારો છાંટી બાલ કાપીને વટ્ટ પાડી દે કેવો ! ... જામ્યો ...

- રમણભાઈ સોની


એકસો બે






## આ કોણ છે ? તેણે શું કર્યું ? નોંધો :

---

---

---

---



● ગીત ગાઓ : કારીગરનો મેળો

◻ ગીતમાંથી શોધીને લખો :

૧. એ તો ઈંટ-માટીથી ◻ ને મહેલ બનાવે છે.

૨. કાપડ કાપી ◻ કોટ બનાવે છે.

૩. એરણ અને ◻ લઈને આવ્યા લુહારભાઈ.

૪. ◻ કરીને એ રંગ ચડાવે છે.

૫. ◻ છાંટી વાળ કાપી વટ્ટ પાડી દે છે.

૬. ચાકડો ને ટોપલો લઈને ◻ આવ્યા.

૭. રાંપી ને ◻ લઈને ◻ આવ્યા.

◻

એકસો ચાર

◻



## ગીત વાંચી જવાબ લખો :

૧. વાળંદ વાળ કેવી રીતે કાપે છે ?



વાળંદ ફુવારો છાંટીને વાળ કાપે છે.

૨. દરજીભાઈ કોટ કેવી રીતે બનાવે છે ?




૩. કુંભાર શામાંથી માટલાં બનાવે છે ?




૪. રાંપી ને પોલિશનો ઉપયોગ કોણ કરે છે ?




૫. લાકડકામ કોણ કરે ?




૬. મોચી ચામડું કાપીને શું બનાવશે ?




૭. દરજી ક્યાં ક્યાં સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે ?





એકસો પાંચ




## ફેરિયો - ફેરિયો રમીએ :

આપેલા નમૂના ઉપરાંત પોતાના વિસ્તારમાં જોવા મળતા ફેરિયાની ખૂમો કે ગીતડાં લહેકા સાથે રજૂ કરો અને વિદ્યાર્થીઓ પાસે રજૂ કરાવો.

- ☺ રમકડાં લો...રમકડાં....
- ☺ એ રમકડાંવાલે.... રમકડાં...
- ☺ રમકડાં આવી ગ્યાં, ભઈ રમકડાં...

- ☺ જૂનો... સામાન... લોખંડનો ભંગાર...
- ☺ પસ્તી - પેપ્પર - લોખંડનો ભંગાર...
- ☺ ડબ્બા - બાટલી - પસ્તી ભંગાર...

- ☺ લઈ લો. ઈડલી-સંભાર...
- ☺ ઈડલીવાલે... ઈડલીવાલે...
- ☺ મદ્રાસી ઈડલી... મદ્રાસી ઈડલી...

- ☺ બકાલું લઈ લો....
- ☺ ડુંગળી, બટાકા, કોબી, ધાણા, મરચાં, આદુઉડ...
- ☺ શાકભાજી આવી.... શાકભાજી .....

- ☺ ચાદર લઈ લો ચાદર... દોઢસોની બે....
- ☺ ખોળિયાં, ચોરસા... ચાદર... એય ... તકિયાકવર, ચોરસા....
- ☺ ચાદર, નેપ્કિન, ટુવાલ...

- ☺ ખાવ... ઠંડી.. મીઠી કેન્ડીઈઈ...
- ☺ આઈસ કેન્ડી... આવી... આઈસક્રીઈમ....
- ☺ આઝાદ કુલફી આવી આઝાદ કુલફી....

- ☺ ૨૦ રૂપિયામાં બામ લો. ઘૂંટણ, માથું, કમર દુઃખે તો બામ લગાવો...
- ☺ એ... સસ્તામાં સસ્તો ને સારામાં સારો... બામ લઈ લો બામ...
- ☺ જૂનું દરદ મટાડે... દુખાવો મટાડે... લઈ લો બામ લઈ લો...





વાંચો :

આ સંવાદને નાટ્યાત્મક રીતે વિદ્યાર્થીઓ પાસે વંચાવવા. જરૂર પડ્યે મદદ કરવી.

## ૧. ઈનાને ફૂટસલાડ બહુ ભાવે.

ઈના મમ્મી સાથે ફળો લેવા બજાર ગઈ.

દુકાન પર મોટા અક્ષરે લખ્યું હતું : ફાફક ફૂટવાલા.

ઈના : ઓહોહોહો... કેટલાં બધાં ફળો !

ફાફકયાયા : તારે શું લેવું છે બેટા ?

ઈના : બધું જ ! ફૂટસલાડ બનાવવો છે.

ફાફકયાયા : અચ્છા ! તો આ કેળાં, ચીકુ, દરાખ, દાડમ અને સફરજન લઈ જા.

ઈના : ચાચા, આ ચીકુ જેવું બીજું શું છે ?

ફાફકયાયા : કીવી. તે વિદેશમાં થાય.

ઈના : ને પેલું.... ફૂલ જેવું દેખાતું ફળ કયું ?

ફાફકયાયા : એ ડ્રેગનફૂટ. એ તો આપણા કચ્છમાં પણ ઉગાડાય છે.

ઈના : ચાચા, તમારે કેવું સારું ! જે ફળો ખાવાનું મન થાય તે ફળ ખાવા મળે.

ફાફકયાયા : હા બેટા, ને અમારે ઘરે તો અઠવાડિયામાં પાંચ દિવસ ફૂટસલાડ બને !

ઈના : આહાહા.. મમ્મી ચાલોને, આપણે ફાફકયાયાના

પડોશમાં ઘર લઈને રહીએ !




---

---

---

એકસો સાત

---

---

---

## ૨. મીના પપ્પા સાથે ગૌરેજ પર ગઈ.

ગણપતકાકા : કેમ છે બેટા ? શું નામ તારું ?

મીના : કેમ છો કાકા ? તમે ગણપતકાકા, ને હું મીના.

ગણપતકાકા : તે હેં, તેં મારું નામ કેવી રીતે જાણ્યું ?

મીના : આ લખ્યું દુકાનના પાટિયા પર - ગણપત ગૌરેજવાલા.

ગણપતકાકા : વાહ, મીના તું તો બહુ હોશિયાર !

મીના : કાકા, હોશિયાર તો તમે છો. કેવી મોટી મોટી કાર રિપેર કરો છો !

પપ્પા : જો મીના, ગણપતકાકા બધી જ જાતની કાર રિપેર કરે છે. જો આ એમના જેક અને પકડ-પાનાં.

મીના : કાકા, તમારે ત્યાં સાઈકલ કે મોટર સાઈકલ રિપેર ન કરો ?

ગણપતકાકા : હા કરીએ ને, જો આ એનાં પાનાંઓ. તેનો કારીગર જુદો.

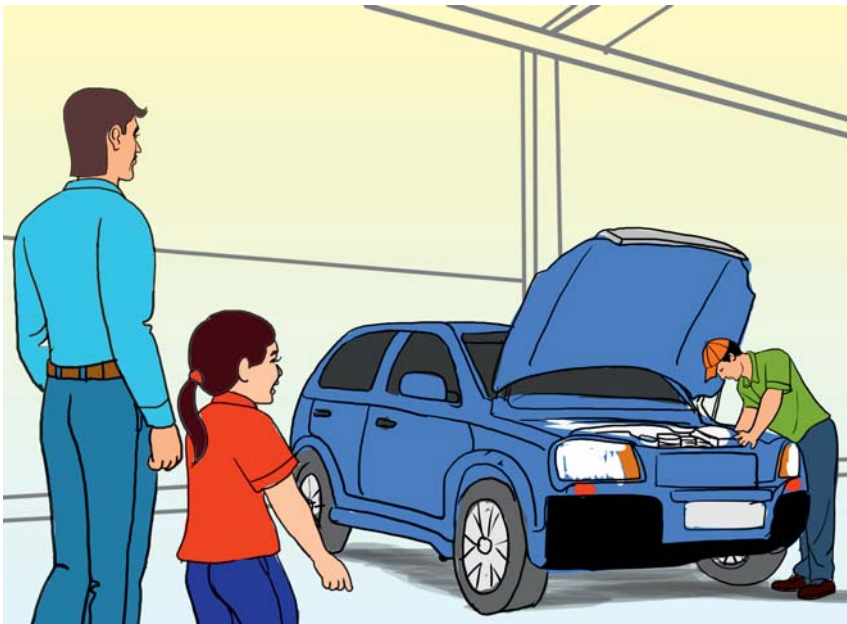
મીના : તો કાકા, તમને આ બધી ગાડી ચલાવતાં આવડે છે ?

ગણપતકાકા : હા આવડે જ ને !

મીના : આહાહાહા, કાકા આ બધું તમે કઈ નિશાળમાં શીખ્યા ? મને શીખવશો ? મારેય શીખવું છે.

ગણપતકાકા : બેટા, તું પહેલાં મોટી થઈ જા. પછી ગાડી શીખજે.

મીના : સારું... સારું... થેન્ક યૂ કાકા.



એકસો આઠ



- ### મને ઓળખી કાઢો :

એકસો નવ



યાદ કરીને લખો :

એક જગ્યાએ બેસીને  
કામ કરનાર

ફરી ફરીને કામ  
કરનાર

એક જગ્યાએ બેસીને  
અને ફરીને એમ બંને  
રીતે કામ કરનાર

દરજી

સફાઈકામદાર

શાકભાજી વેચનાર

- ચાલો, ગાઈએ ગીતડું : ટ.. ટ.. ટ.. ટ.. ટ.. ટ.. ટ.. ટ.. ટપાલી હું...

એકસો દસ